

6. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002, № 3.

*Чумакова Тетяна Костянтинівна,*  
аспірант кафедри кримінального права  
Національної академії внутрішніх справ

### **СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ – НЕЗАКОННОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО, КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА**

Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду, задекларовано в Конституції України. Відсутність вини особи у вчиненні конкретного суспільно небезпечного діяння виключає суб'єктивну сторону, а отже склад кримінального правопорушення і підставу кримінальної відповідальності.

Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення – це внутрішній зміст кримінального правопорушення, це ті психічні процеси, які проходять у свідомості особи, коли вона вчиняє кримінальне правопорушення, це її психічне ставлення до вчиненого нею суспільно небезпечного діяння та його наслідків [1, с. 60]. Суб'єктивну сторону складу кримінального правопорушення визначають також як внутрішню сторону злочину або проступку, яка складається з одного обов'язкового (вина) та трьох факультативних елементів (мета, мотив та емоційний стан у вигляді сильного душевного хвилювання) [2, с. 147]. У певних випадках вказівка на форму вини може бути дана безпосередньо в Законі, але у більшості випадків форма вини визначається за допомогою інших ознак складу кримінального правопорушення, наведених у тексті диспозиції [3, с. 398].

Стаття 233 Кримінального кодексу України, яка передбачає відповідальність за незаконну приватизацію державного, комунального майна, не містить будь-яких вказівок на форму вини всіх видів суспільно небезпечних діянь, що визначені в диспозиції цієї статті, відповідно, форму вини будемо встановлювати шляхом аналізу та тлумачення об'єктивної сторони складу цього кримінального правопорушення.

Як вже було досліджено раніше, деякі вчені вважають, що зважаючи на те, що результатом приватизації майна неправомочною особою та майна, яке не підлягає приватизації, є перехід права власності на таке майно, відповідно кримінальне правопорушення – незаконна приватизація державного, комунального майна, слід класифікувати, як кримінальне правопорушення з матеріальним складом, оскільки в кожному конкретному випадку є можливим визначити що є реальною заподіяною шкодою та визначити її розмір. Разом з тим, незаконна приватизація державного, комунального майна шляхом використання підроблених приватизаційних документів та шляхом заниження вартості майна через визначення її у спосіб, не передбачений законом, кримінально-правова доктрина визначає, як кримінальні правопорушення з формальним складом.

Вищевказане нагадування має вирішальне значення при дослідженні форми вини цього кримінального правопорушення, в тому числі тому, що об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення завжди є віддзеркаленням суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Так, особливість кримінальних правопорушень з формальним складом полягає в тому, що вони визнаються закінченими з моменту вчинення суспільно небезпечного діяння, а наслідки лежать за межами складу такого кримінального правопорушення. У більшості випадків вчені вважають, що кримінальні правопорушення з формальним складом можуть вчинятися виключно з прямим умислом. Таким чином, для кваліфікації вчиненого кримінального правопорушення з формальним складом необхідно встановити, що особа: а) усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності) і б) бажала його вчинити [4, с. 131–132].

При незаконній приватизації державного, комунального майна шляхом заниження його вартості та шляхом використання підроблених документів, суб'єкт усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння та бажає діяти саме в такий спосіб. Так, спрямованість дій суб'єкта чи то на заниження вартості державного, комунального майна, що в свою чергу занижує суму коштів, які будуть спрямовані до бюджету, чи то порушення процедури приватизації шляхом використання підроблених документів є протизаконною, а відтак має суспільно небезпечний характер. Викладене означає усвідомлення винною особою суспільно небезпечного характеру свого діяння. Бажання діяти в такий спосіб підтверджують дії суб'єкта, а саме їх послідовність, спрямованість та попередня обумовленість.

При незаконній приватизації державного, комунального майна, яке не підлягає приватизації та неправомочною особою, суб'єкт усвідомлює суспільно небезпечний характер своїх дій, оскільки або не має права на участь у приватизації або усвідомлює, що дане майно не підлягає приватизації відповідно до приватизаційного законодавства, та передбачає суспільно небезпечні наслідки свого діяння. Разом з тим, особа вчиняє ці дії з прямим умислом, оскільки передбачає, що вона отримає право власності на державне та комунальне майно, і бажає настання такого наслідку.

Як зазначають вчені, мотив і мета не впливають на кримінально-правову кваліфікацію цього кримінального правопорушення.

### ***Список використаних джерел***

1. Гуцуляк М.Я., Костюк Л.О. Поняття, зміст та ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. *Політика в сфері боротьби зі злочинністю* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет конференції. Івано-Франківськ, 2014. С. 57–60.

2. О.О. Кирбят'єв До питання про суб'єктивну сторону кримінальних правопорушень. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1 Т. 5. С. 139–147.

3. Бібік А. М. Поняття і значення суб'єктивної сторони. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки; Т. 2. 2014. С. 398–399.

4. Ус О.В. Кваліфікація злочину за ознаками суб'єктивної сторони складу злочину. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Право». 2014. Вип. 49 Т.2. С. 130–136.

5. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. К.: Юридична практика, 2003. 924 с.

**Янковська Ольга Юрївна,**

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра  
ННІ № 1 Національної академії  
внутрішніх справ

*Науковий керівник:*

професор кафедри кримінального права  
Національної академії внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук, професор

**Кришевич О. В.**

## **ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ СМЕРТНОЇ КАРИ**

На даний період часу, у більшості міжнародних нормативно-правових актах закріплено невід'ємне право людини на життя. Однак, можна побачити, що вся історія людства пов'язана з ігноруванням даного права.

Смертна кара є одним із найдавніших і найпоширеніших видів покарань у всій світовій історії, вона існувала в Україні аж до початку ХХІ століття. Однією з причин відмови нашої країни від даного виду покарання був вступ до Ради Європи, а саме – головною умовою для вступу була відсутність у законодавстві держави-вступника інституту смертної кари.

Слід зауважити, що 1995 році Україна була серед країн, які провели найбільшу кількість смертних кар. Українців засуджували до цього виду покарання за такі кримінальні діяння: умисне вбивство за обтяжуючих обставин, диверсію, посягання на життя державного діяча, посягання на життя представника іноземної держави, посягання на життя судді або працівника правоохоронного органу [6].

Тема інституту смертної кари вже тривалий час є доволі дискусійною серед багатьох науковців, правників та практиків, а також серед громадян, тривали суперечки поміж суспільством та парламентарями. У даному питанні люди поділились на дві категорії: перша – ті, які є прихильниками даного виду покарання, друга – противники інституту смертної кари у вітчизняному законодавстві.

Така проблема на сьогоднішній день є досить актуальною, зважаючи на події останніх років в нашій країні, які є чудовим підґрунтям для поглиблення криміналізації суспільства. Крім того, в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України масово відбуваються порушення прав людини, і взагалі про ніякі норми моралі, гуманізм та людяність не може йти мови. Саме на підґрунті даних подій відроджується ідея щодо повернення смертної кари до Кримінального кодексу України [1].